

УДК 339.1:631

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

ВІКТОРІЯ ПЕХТЕРЄВА,

*викладач кафедри "Менеджмент організацій" Автомобільно-дорожнього інституту
Донецького національного технічного університету*

У статті описано раціональну методіку оцінки й аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства. Формалізовано процес прийняття управлінських рішень, виділено й описано етапи оцінки й аналізу ефективності.

Ключові слова: підприємство, управління, інженерно-технічне забезпечення.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності сучасного виробництва цілком залежить від науково-технічного прогресу, який на сучасному етапі є головною рушійною силою інноваційного розвитку промислових підприємств.

Особливої уваги потребує та ланка суспільного виробництва, де здійснюється поєднання ідей фундаментальної та прикладної науки безпосередньо зі сферою проектування й розробки нової техніки. Головна роль у цьому процесі належить інженерно-технічному забезпеченню підприємства й особливо його конструкторським і технологічним підрозділам, через діяльність яких реалізується функція підготовки виробництва. Як об'єкт управління вони становлять великий інтерес завдяки тій важливій ролі, яку відіграють у процесі впровадження інновацій, забезпечуючи реалізацію досягнень науки й техніки безпосередньо в нових виробках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невирішених питань. У роботах вітчизняних і зарубіжних учених питанням, пов'язаним з оцінкою й аналізом діяльності підприємств з впровадження інноваційних процесів, управління дослідженнями й розробками, приділено багато уваги. Досить відзначити праці Р. Аюффа [1], О. М. Алимова [2], В. Н. Амітана [3], І. А. Ансоффа [4], Л. С. Бляхмана [5], Я. Г. Берсуцького [6], І. П. Бульєва [7], В. Г. Афанасьєва [13], В. М. Гейця [8], А. В. Гріньова [9], М. М. Лепи [10], Ю. Г. Лисенка [11], В. А. Трапезникова [15], М. Г. Чумаченка [12].

В. Г. Афанасьєв ефективність пов'язує як із необхідністю забезпечення вирішення поставлених завдань, так і з поліпшенням співвідношення між результатами й витратами [13].

Такий підхід до змісту поняття "ефективність" заснований на принципі подвійного розгляду системи, що передбачає трактування її функціонального критерію з двох сторін, - зовнішньої і внутрішньої. Саме на цій основі розроблена концепція глобального й локального критеріїв ефективності, у тому числі народногосподарського й господарського критеріїв ефективності промислового підприємства.

За методикою Д. Синка, умовами для досягнення позитивних результатів є ефект, необхідна якість продукції й певна ефективність. Для здобуття результатів служать умови праці й постійні інвестиції. Кінцевий результат - прибуток [14, с. 206].

В. А. Трапезников у процесі управління будь-якою системою виділяє такі моменти: по-перше, формулювання цілей управління, тобто визначення характеристик системи, до яких потрібно прагнути; по-друге, виявлення особливостей і параметрів системи, від яких залежить досягнення поставленої мети; по-третє, визначення показників, на підставі яких можна робити висновок про наближення до поставленої мети [15, с. 21]. Таким чином, першим етапом у будь-якому дослідженні ефективності є формулювання цілей системи. Адже перш ніж говорити про якість функціонування складної системи, необхідно визначити її цілі й завдання, для чого вона створена, які функції виконує, що бажає отримати в результаті її діяльності.

Підвищення ефективності роботи підприємств багато в чому залежить від удосконалення системи управління ефективністю його інженерно-технічного забезпечення. Численні питання, пов'язані з оцінкою й аналізом інженерно-технічного забезпечення на промислових підприємствах, що мають свою специфіку, ще не знайшли свого рішення. Виходячи із цього, виникає необхідність детального дослідження процесів удосконалення управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення підприємства, розробки методів і моделей оцінки та аналізу, які б забезпечували підготовку й ухвалення управлінських рішень, направлених на ефективну реалізацію загальної стратегії розвитку підприємства.

Мета роботи - раціоналізація оцінки та аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення системи управління інженерно-технічним забезпеченням підприємств проводиться за трьома напрямками - оцінка, аналіз і регулювання діяльності досліджуваних об'єктів системи забезпечення. Сутність цих процесів полягає не лише в усебічному аналізі економічної ситуації, що склалася, виявленні позитивних і негативних тенденцій. Головним тут є встановлення джерела й причин виникнення негативних відхилень у процесі функціонування підрозділів і вироблення шляхів їх усунення.

Поставлене завдання полягає в розробці формалізованого механізму оцінки й аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підпри-

№ 7 (114) листопад-грудень 2011 р.

емства, реалізація якого давала б можливість здійснювати підготовку й ухвалення адекватних управлінських рішень у процесі інноваційного розвитку підприємства.

Процедура оцінки й аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства уяв-

ляється у вигляді трьох функціонально-інформаційних контурів (рис. 1):

- вибору показників;
- побудови моделі;
- безпосередньо оцінки, аналізу й вироблення управлінських рішень.

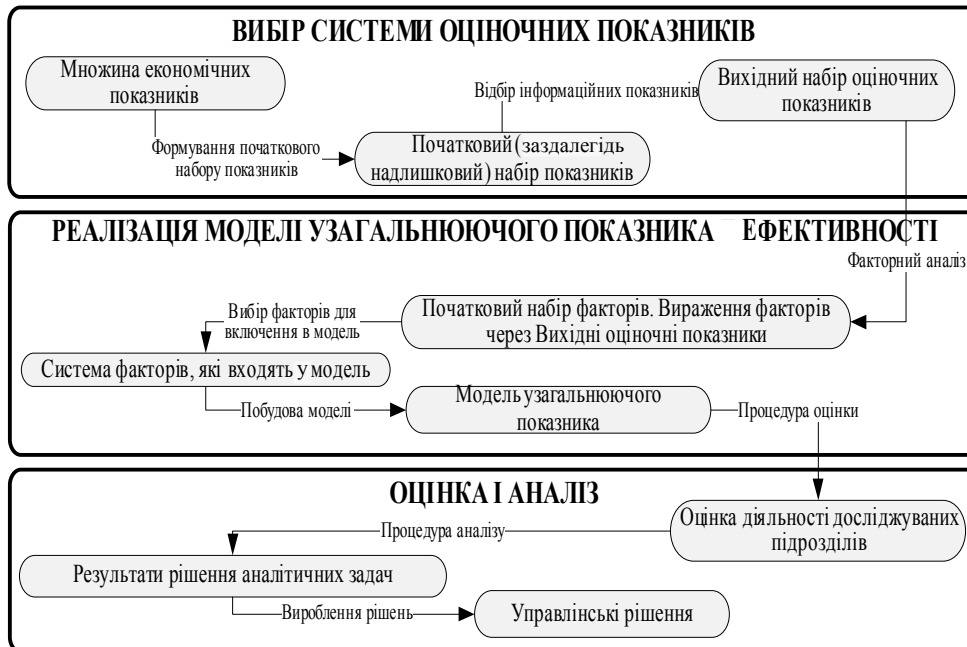


Рис. 1. Концептуальна схема процедури оцінки й аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства.

У кожному із цих контурів відбувається послідовне вирішення ряду розглянутих нижче завдань.

1. На першому етапі формується початковий набір оцінних показників, свідомо ширший, ніж потрібний для вирішення поставленої проблеми. Це робиться для того, щоб випадково не був пропущений який-небудь важливий показник. Головними критеріями відбору показників на цьому етапі є тільки той факт, що певний показник яким-небудь чином пов'язаний з ефективністю діяльності інженерно-технічних служб підприємства. Інформаційна надмірність цього набору показників усувається на другому етапі.

2. Проводиться "стискання" початкової інформації. За допомогою інструментарію теорії розпізнавання образів відбувається відбір системи найбільш інформативних показників, початкової для проведення процедур факторного аналізу й побудови моделі узагальнюючого показника ефективності.

3. Методами факторного аналізу проводиться виділення узагальнюювальних чинників і вираження їх через набір вихідних показників. Особливу увагу слід звернути на те, що вирішальне значення для цієї роботи має особливість факторного аналізу: незважаючи на те, що самі чинники є невідомими, можна не лише отримати вираження кожного з показників через ці чинники, але й визначити відносне значення всіх чинників через оцінні показники.

4. Після виділення системи чинників відбувається їх інтерпретація й вибір для включення в модель узагальнюючого показника. Разом зі статистичними критеріями при відборі чинників ураховується їхній економічний сенс і відповідність критерію, мета функціонування підрозділів підприємства. Кінцевим критерієм, кінцевою метою повинно виступати ство-

рення конкурентноздатної продукції, прискорення науково-технічного прогресу і підвищення продуктивності суспільної праці.

5. Будується математична модель узагальнюючого показника ефективності інженерно-технічного забезпечення підрозділів підприємства. Вона служить основою для аналізу їхньої діяльності.

6. За значенням узагальнюючого показника ефективності проводиться оцінка досліджуваних підрозділів. Причому можливі випадки, коли розглядаються m підрозділів у момент часу t_0 ; коли розглядається один підрозділ у динаміці за періоди часу t_1, t_2, \dots, t_k ; і коли m підрозділів розглядаються в динаміці.

7. Методи оцінки діяльності підрозділів підприємств розроблялися з метою вирішення таких завдань:

- порівняння впливу кожного з оцінних показників на ефективність роботи підрозділів;
- виявлення "вузьких місць" у роботі кожного з підрозділів, з'ясування причин, що лежать в основі погіршення їхньої діяльності, розробка рекомендацій, направлених на підтримку ефективності на певному, заздалегідь заданому рівні;
- виявлення й кількісна оцінка резервів у їх роботі;
- визначення тенденцій у діяльності досліджуваних підрозділів.

У процесі вирішення цих завдань виробляються управлінські рішення, направлені на підвищення ефективності інженерно-технічного забезпечення підрозділів підприємства.

Таким чином, управління діяльністю підрозділів інженерно-технічного забезпечення підприємства можна формалізувати у вигляді схеми (рис. 2).

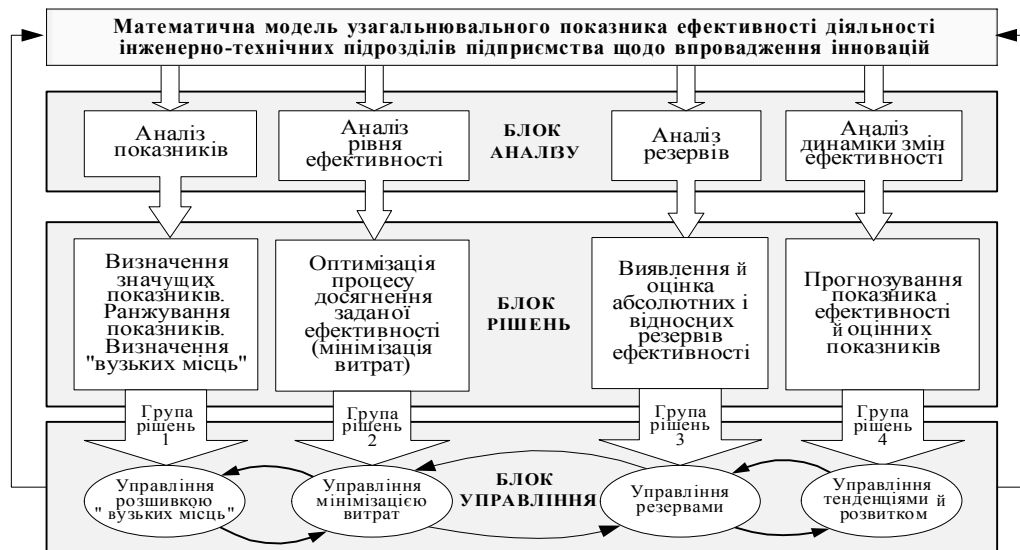


Рис. 2. Схема механізму управління ефективністю діяльності підрозділів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Як видно із цього рисунка, інформаційний процес реалізується в трьох блоках - аналізу, рішень й управління, у кожному з яких він розбитий на чотири групи вироблення управлінських рішень. У першій групі відбувається процес аналізу вихідних оцінних показників, визначення їхньої значущості з метою пошуку найкращих варіантів розширення "вузьких місць" у діяльності підприємств.

У другій групі аналіз направлений на вироблення рішень, що мінімізують витрати в роботі підрозділів інженерно-технічного забезпечення підприємства, тобто відбувається управління мінімізацією витрат у процесі їх функціонування.

У третій групі в результаті вирішення завдань пошуку максимуму показника ефективності визначаються резерви (як різниця між максимально можливими й існуючими значеннями показників), реалізується процес управління цими резервами.

Четверта група досліджує динаміку змін у процесі функціонування підрозділів, визначає прогностичне значення вихідних показників та узагальнювального показника ефективності.

Безумовно, усі групи взаємодіють між собою в процесі аналізу й вироблення рішень. Ця взаємодія здійснюється через горизонтальні зв'язки, які враховують процеси, що відбуваються в кожній із них, і корегують дії при виробленні управлінських рішень по всьому комплексу цих процесів.

Висновки

Описано раціональну процедуру оцінки й аналізу ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства. В основу покладено систему оцінних показників, які адекватно описують поточний економічний стан підприємства, виділено етапи оцінки й аналізу, що дозволяє раціоналізувати процеси підготовки управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акоф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акоф ; [пер. с англ.]. - М. : Прогресс, 2005. - 372 с.
2. Стратегия структурной перестройки промышленности / [А. Н. Алымов, Н. П. Гончарова, В. Н. Емченко и др.]. - К. : Ин-т экономики НАНУ, 2001. - 196 с.

3. Амитан В. Автоматизированная система управления машиностроительным предприятием "АСУ" - ДОНЕЦК / В. Амитан, С. Майорский. - М. : Статистика, 2004. - 152 с.
4. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. - СПб. : Изд-во "Питер", 2009. - 416 с.
5. Бляхман Л. С. Промышленная фирма в мировой экономике: новые тенденции / Л. С. Бляхман // Вестник Санкт-Петербургского ун-та. - 2009. - Вып. 2. - С. 50-59. - (Сер.: Экономика).
6. Берсуцкий Я. Г. Поточное управление производством у машинобудівній промисловості / Я. Г. Берсуцкий. - Донецк : ІЕП НАН України, 2005. - 197 с.
7. Булеев И. П. Предприятие в системе общественных отношений: институциональный аспект : [монография] / И. П. Булеев ; НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. - Донецк, 2006. - 424 с.
8. Геєць В. Інноваційно-інноваційний шлях розвитку - модернізаційний проект розвитку української економіки і суспільства на початку XXI століття / В. Геєць // Банківська справа. - 2003. - № 4. - С. 3-32.
9. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств : концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. - Харків : ВД "ІНЖЕК", 2008. - 308 с.
10. Лепа Н. Н. Моделирование процессов управления развитием предприятий : [монография] / Н. Н. Лепа, Р. Н. Лепа, А. И. Пушкарь ; НАН Украины. Ин-т экономики промышленности. - Донецк : ООО "Юго-Восток, Лтд", 2005. - С. 281-305.
11. Лысенко Ю. Г. Поиск эффективных решений в экономических задачах / Ю. Г. Лысенко, А. Ю. Минц, В. П. Стасюк ; Донецкий национальный ун-т. - Донецк, 2009. - 100 с.
12. Чумаченко Н. Г. Принятие решений в управлении производством / Н. Г. Чумаченко, А. П. Савченко, В. Г. Коренев. - К. : Техника, 2008. - 192 с.
13. Афанасьев В. Г. Эффективность - теория, методология, практика / В. Г. Афанасьев, В. С. Хабаров, Ю. И. Черняк // Социологические исследования. - 2000. - № 4. - С. 3-15.
14. Нормативные и стохастические методы измерения и контроля эффективности работы фирмы и предприятия / [Данилин В. И., Ловела Ч., Матеров М. С., Фодзфилд С.] // Экономика и математические методы. - 1982. - Т. 18. - № 1. - С. 286.
15. Трапезников В. А. Управление и научно-технический прогресс / В. А. Трапезников. - М. : Наука, 1983. - 224 с.

V. Pekhter'eva

STREAMLINING ASSESSMENT AND ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF ENGINEERING AND LOGISTICS ENTERPRISE

The article suggests a conceptual approach to the improvement of methods of estimation and analysis of the effectiveness of enterprise's engineering support, cycle "science-engineering-production", which take part in the implementation.

Key words: enterprise, management, engineering and technical support.

© В. Пехтерева

Надійшла до редакції 14.10.2011

УДК 658.8

АУТСОРСИНГ У МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЯХ**ІРИНА ПРОЗОРОВА,**

*кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу
Донецького національного університету*

ЛЮДМИЛА ШЕСТОПАЛОВА,

доцент кафедри маркетингу Донецького національного університету

У статті розглянуто напрями ефективного використання аутсорсингу в управлінні маркетинговими комунікаціями на підприємствах. Показано, що завдяки використанню стратегії аутсорсингу можливе зниження собівартості тих маркетингових функцій, які підприємство не в змозі якісно виконати самостійно. Саме ці функції слід передати на аутсорсинг: професійні комунікаційні агентства, що володіють повним штатом кваліфікованих співробітників, чітко і професійно вирішать завдання замовника в області маркетингових комунікацій.

Ключові слова: аутсорсинг, комунікації, маркетинг, маркетингові комунікації, аутсорсингова агенція, послуга.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Посилення конкуренції на світовому ринку, насичення його товарами й одночасний економічний спад приводять до скорочення бюджетів маркетингу підприємств і зумовлюють необхідність пошуку економічних й ефективних способів спілкування зі споживачами. Через це роль маркетингових комунікацій істотно зростає, а розширення категоріального простору інноваційних комунікацій є об'єктивною необхідністю.

З теорії добре відомо, як повинен виглядати ефективний бізнес. Потрібно лише сконцентрувати всі ресурси в одному місці - де, власне, і відбувається створення конкурентної переваги. Що ж до непрофільних бізнес-процесів, то їх слід віддати на аутсорсинг. Одним із напрямків цього процесу є аутсорсинг маркетингу - використання фахівців із маркетингу для кваліфікованого вирішення маркетингових завдань підприємства без залучення їх у свій штат.

Проблеми використання аутсорсингу є предметом дослідження багатьох зарубіжних і вітчизняних учених, зокрема Дж. Б. Хейвуда, Ж.-Л. Бравара, Р. Моргана, С. О. Календжяна, Д. В. Михайлова, С. Аксьонова, І. Альштулер, Б. А. Анікіна та ін.

Проте можливості аутсорсингу в маркетингу і, зокрема, у маркетингових комунікаціях, вимагають глибшого вивчення означеної проблеми.

Мета статті полягає в дослідженні напрямків ефективного використання аутсорсингу в управлінні маркетинговими комунікаціями на підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Важливою складовою діяльності будь-якого підприємства є витрати не тільки на основну діяльність, але й на його позиціонування, просування, рекламу; роботу із засобами масової інформації й громадською думкою. Ці витрати не приносять прямого прибутку, але вони необхідні для нормальної роботи підприємства. Чим підприємство більше, тим значніші витрати, штат співробітників, а також навантаження на управлінський персонал, що пов'язані з неосновною діяльністю.

Підприємство, орієнтуючись на вибраний цільовий ринок, має запропонувати своїм потенційним покупцям (споживачам) привабливий для них товар ринкової новизни, що обумовлює планування проведення комунікаційних заходів з метою формування попиту на пропонований товар. Вплив елементів комунікації на ринкову стратегію підприємства представлено на рис. 1.

№ 7 (114) листопад-грудень 2011 р.